
Vực thẳm kinh tế

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Nền kinh tế Hoa Kỳ hiện nay có thể ví như chiếc xe đã rã máy, không còn chạy nổi, hoàn toàn ngưng trệ. Những phương cách giải quyết của chính quyền, bơm tiền tối đa để cứu nguy hệ thống tín dụng bị đông cứng, gần như không thấy hiệu quả, như tiếp tục đổ xăng vào xe để hy vọng xe chạy. Nhưng xe đã bị hỏng máy vì rã nát, bơm xăng đầy thùng tràn ra ngoài cũng vô ích vì đề xe vẫn không nổ máy!!

Tuần lễ vừa qua chính phủ Bush tiếp tục ném tiền vào hệ thống tín dụng với chương trình 800 tỷ Mỹ Kim được bộ Tài Chánh với bộ trưởng Paulson và Ngân Hàng Trung Ương với Bernanke loan báo để giúp cho việc vay tiền mua nhà và vay tiền mua xe, credit cards... Trong số tiền này, 600 tỷ Mỹ Kim dành cho việc mua trái phiếu nợ nhà của các công ty Fannie Mae, Freddie Mac, để giúp lãi xuất vay nợ mua nhà đi xuống, hầu giúp dân chúng muốn mua nhà có thể đi vay dễ dàng hơn. Lý do là chính phủ hoảng sợ khi thấy thị trường địa ốc tiếp tục ngưng trệ, không ai mua bán nhà cửa được vì đi vay mua nhà không được! Quả bóng địa ốc đã bể gây ra khủng hoảng kinh tế hiện tại, nay lại bị thêm đông cứng tín dụng không mua bán nhà cửa nổi, nếu không giải quyết được, tình trạng sẽ còn kéo dài thêm và kinh hoàng hơn!

Ngoài ra việc đông cứng tín dụng làm không ai mua xe hơi được vì không được cho vay, gây nên các công ty chế tạo xe hơi GM, Ford, Chrysler trên đường phá sản, các chỗ bán xe dealer thì nhau dẹp tiệm vì không bán nổi xe. Nên chính quyền phải bơm tiền lên tới 200 tỷ Mỹ Kim để ngân hàng cho vay mua xe, cho credit cards, cho student loans và cho các công ty nhỏ small business vay tiền. Tổng số là 800 tỷ Mỹ Kim thả vào hệ thống tín dụng hy vọng sẽ giúp tín dụng đỡ đông cứng và hồi phục lại. Tuy nhiên như các chương trình trước đây, việc bơm tiền này như thấy cháy ở đâu dội nước đến đó, nhưng cơn cháy quá

lớn, dội nước đến đâu bị bốc hơi ngay, không thấy thấm thía gì!

Điều dễ sợ là tuy ngoài mặt dân chúng chỉ biết đến những chương trình cứu nguy các ngân hàng Quốc Hội thông qua mấy tháng trước 700 tỷ Mỹ Kim và chương trình vừa loan báo 800 tỷ nói trên, thực sự Ngân Hàng Trung Ương Federal Reserve Bank đã bỏ ra số tiền nhiều gấp bội để cứu nguy mà vẫn chưa thấy thấm thía gì. Tiền đã tiêu ra cho các công ty bị vỡ nợ như Bear Stearns, American International Group, Citigroup, Fannie Mae... tiền mua lại các trái phiếu nợ nhà gần như vô giá trị của các công ty đầu tư, tiền cho các ngân hàng vay, tiền mua các giấy nợ ngắn hạn commercial paper, money market funds, term auction... vì các thị trường này đông cứng, hiện tại chính quyền đã tiêu hết 1.4 trillion và đứng ra bảo đảm 8 trillion cho các đầu tư, tiền chương mục và tiền cho vay khác. Có nghĩa nếu kinh tế đi xuống, chính phủ sẽ mắc nợ thêm 8 trillion nữa!! Con số kinh hoàng 8000 tỷ Mỹ Kim này sẽ cộng thêm vào mức nợ của quốc gia hiện tại là 11 trillion, có nghĩa Hoa Kỳ chỉ trong vòng mấy tháng qua sẽ có triển vọng gấp đôi số nợ của quốc gia từ trước đến giờ!

Tiền này lấy ở đâu ra? Hoa Kỳ tiếp tục đi vay các quốc gia khác như Trung Hoa, Nhật, Saudi Arabia bằng cách bán Treasury bonds những ngày như Trung Hoa sẽ giảm thiểu việc cho vay này vì còn để tiền để cứu nguy cho chính kinh tế đang bắt đầu lụn bại của mình. Không đi vay được, chỉ còn cách in thêm tiền ra để xài. Ngân Hàng Trung Ương hiện tại đang cho tăng số tiền lưu hành lên tối đa để cứu nguy kinh tế vì khi Obama lên cầm quyền vào tháng 1 đến, chính quyền Hoa Kỳ sẽ phải bỏ ra từ 500 tỷ đến 1 trillion Mỹ Kim nữa để kích thích kinh tế, như cho tăng thời gian ăn tiền thất nghiệp, ném tiền cho các tiểu bang để chi tiêu giúp dân nghèo, đưa ra các chương trình xây cất cơ sở hạ tầng như đường xá, cầu cống để dân có việc làm như chương trình New Deal của Tổng Thống Roosevelt ngày xưa lúc bị Great Depression.

Ngoài ra các kỹ nghệ của Hoa Kỳ trên đường phá sản như kỹ nghệ xe hơi sẽ được cứu bằng cách bơm tiền cho các công ty GM, Ford, Chrysler. Khi các kỹ nghệ khác thấy kỹ nghệ xe hơi được cứu, sẽ xếp hàng ùn ùn để xin tiền chính phủ cứu nguy cho mình! Nguyên tắc là kỹ nghệ nào càng quan trọng, công ty nào càng lớn sẽ được dễ dàng bơm tiền vào để cứu nguy vì khi công ty đó quá lớn, chính quyền không thể để cho vỡ nợ, sẽ lôi kéo hệ thống dây chuyền xuống các công ty hay kỹ nghệ khác và làm cho tình hình nặng hơn. Như công ty GM làm xe hơi, hiện chỉ còn đủ tiền để chi tiêu trong hai ba tháng nữa, vì bán xe không được, không có tiền vào trong khi chi phí quá nặng do việc trả lương nhân công quá đáng. Nếu để cho GM vỡ nợ, các công ty làm đồ phụ tùng cho xe sẽ vỡ nợ theo. Khi các công ty làm phụ tùng này vỡ nợ, hai công ty còn lại là Ford, Chrysler sẽ không hoạt động được cũng vỡ nợ tiếp. Kế tiếp là các dealers bán xe sẽ vỡ nợ phải đóng cửa, các dịch vụ sống nhờ vào kỹ nghệ xe hơi sẽ chết theo... Phản ứng dây chuyền này sẽ làm cỡ 3 triệu người thất nghiệp và sẽ đưa kinh tế vào hố thẳm không gỡ nổi.

Đây là lý do chính quyền phải bơm tiền vào để cứu nguy công ty GM, cũng như đã bơm tiền để cứu ngân hàng Citigroup vì ngân hàng này quá lớn, không thể để cho vỡ nợ được. Một sai lầm lớn nhất của chính quyền Bush là đã để cho công ty đầu tư trên Wall Street là Lehman Brothers vỡ nợ, tạo ra phản ứng dây chuyền làm đông cứng tín dụng, gây ra khủng hoảng kinh tế trên toàn cầu như hiện nay. Lúc đó bộ trưởng tài chánh Paulson và chủ tịch Federal Reserve Bernanke cho là Lehman Brothers không quan trọng lắm, để cho vỡ nợ như một bài học cho Wall Street. Ai ngờ công ty này dây mơ rễ má đến hàng ngàn công ty đầu tư, ngân hàng trên toàn thế giới, khi Lehman vỡ nợ, hệ thống tín dụng lập tức đông cứng ngay, đến bây giờ vẫn chưa trở lại được!

Đây là bài học đau thương cho những người lãnh đạo về kinh tế của Hoa Kỳ. Vì thực sự để cứu nguy công

ty Lehman, chỉ cần bơm vào một hai chục tỷ Mỹ Kim, có thể giải quyết được vấn đề, không phải bị mất đến cả hàng ngàn tỷ Mỹ Kim như hiện tại vẫn chưa thấy xong! Cũng như đầu dây mối nhợ của đại khủng hoảng kinh tế hiện nay là vụ vay nợ nhà cửa subprime loans, cho dân nghèo vay tiền mua nhà khi không có đủ phương tiện để trả tiền vay. Thực ra nếu chính quyền trả hết các tiền nhà này cho dân nghèo, tặng không căn nhà cho dân, cũng chỉ mất tất cả mọi sự là 200 tỷ Mỹ Kim. Con số này tuy lớn nhưng không thấm thía gì so với mức tiền chính quyền đã tiêu ra là 1.4 trillion và có thể mắc nợ thêm 8 trillion nữa vì khủng hoảng kinh tế do quả bóng địa ốc vỡ vì vụ subprime loans! Chính quyền Bush được coi như chính quyền của dân giàu, để cho dân nghèo sống chết mặc bay. Nhưng chính vì không chịu cứu dân nghèo, không chịu bỏ tiền giải quyết vấn đề của người nghèo trong vụ subprime loans, nên Wall Street mới sụp đổ và lôi kéo theo cả nền kinh tế đi vào vực thẳm như hiện tại.

Tổng Thống Bush hiện ở trong tình trạng ngồi chờ ngày về vườn nên kinh tế Hoa Kỳ như rắn không đầu, càng lâm vào khủng hoảng nặng hơn. Đây là giai đoạn chuyển tiếp nguy hiểm nhất vì mọi người mất niềm tin trong khi lãnh đạo không có. Tuần qua Barack Obama đã cử Timothy Geithner, nguyên là thống đốc của chi nhánh Ngân Hàng Trung Ương tại New York, lên làm tổng trưởng tài chính, Lawrence Summers, trước kia là bộ trưởng thời Clinton, lên đứng đầu Ủy Ban Kinh Tế Quốc Gia và Paul Volcker, nguyên là chủ tịch Federal Reserve thời xưa, làm cố vấn kinh tế. Các nhân vật này được tin nhiệm nhưng được coi là người của thời Clinton và riêng Geithner cũng có trách nhiệm không nhỏ trong việc để cho tình trạng kinh tế đi vào con đường lụn bại như ngày nay.

Vấn đề là cuộc khủng hoảng kinh tế hiện nay đã trở thành quá trầm trọng, càng ngày càng rơi vào hố sâu của vực thẳm. Liệu Barack Obama có đủ tài lãnh đạo và các người phụ tá có đủ khả năng để giải

quyết mỗi nguy hiểm không thua gì thời Great Depression thời đầu thế kỷ trước, điều đó chỉ thời gian mới trả lời được.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng
<http://www.nguyendinhphung.com/>